

A Győri Ítéltábla a dr. Székely Gábor Ügyvédi Iroda által képviselt felperesnek a Lajer Ügyvédi Iroda által képviselt I. rendű alperes és a személyesen eljáró II. rendű alperes ellen szerződés részleges érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Tatabányai Törvényszék 2017. november 8-án kelt 4.P.20.198/2017/12.számú ítélete ellen a felperes által 13. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. rendű alperesnek 6.350,- (hatezer-háromszázötven) forint másodfokú perköltséget.

Ez ellen az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és kötelezte a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 38.100,- Ft perköltséget.

Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a felek - az I. r. alperes, mint kölcsönnyújtó hitelintézet, a II. r. alperes, mint adós, valamint a felperes, mint készfizető kezes - 2008. január 7-én kötöttek deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződést, amelyben a hitelkeret összegét 17.900 CHF-ben állapították meg. E szerződés 11.5. pontja tartalmazza, hogy „az Adós, a Zálogkötelezett - és amennyiben a Kölcsön készfizető kezességgel is biztosítva van, akkor a Kezes is - kijelenti, hogy a Banknál vezetett számlák, a Bank bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja a Szerződés szerinti jogügyletek alapján fennálló kölcsön-, járulék- és egyéb tartozás mindenkor összegének közokirati tanúsításaként. Alávetik magukat annak, hogy az e jogügyletekből fennálló tartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezésének esetére is, a Bank felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa”.

Az e kölcsönszerződésből származó tartozás biztosítékeként ugyancsak 2008. január 17-én az I. r. alperes, mint zálogjogosult, valamint a felperes, mint zálogkötelezett a felperes 1/1-ed illetőségben tulajdonát képező hrsz.-ú ingatlanra önálló zálogjog alapításáról szóló szerződést kötöttek.

A felperes, mint készfizető kezes és zálogkötelezett, valamint a II. r. alperes, mint adós 2008. január 21-én dr.i közjegyzőnél mindkét szerződés kapcsán egyoldalú kötelezettséget vállaló

nyilatkozatot tettek. Ennek 4. pontja az alábbiak szerint rendelkezik: „Alulírott Adós és Zálogkötelezett/Készfizető kezes kijelentjük, hogy a Hitelezőnél vezetett számlánk, a Hitelező bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadjuk a jelen közjegyzői okirat szerinti jogügyletek alapján fennálló kölcsön-, járulék- és egyéb tartozás mindenkor összegének közokirati tanúsításaként. Alávetjük magunkat annak, hogy e jogügyletekből fennálló tartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezése esetére is, a Hitelező felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa.”

A felperes kereseti kérelmében a kölcsönszerződés 11.5. pontja, valamint a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettséget vállaló nyilatkozat 4. pontja semmisségének, tisztességtelenségének megállapítását kérte, hivatkozással a régi Ptk. 209/A. § (2) bekezdésére, valamint a fogyasztói szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 18/1999. (II. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 1. § (1) bekezdésének a/, b/, i/ és j/ pontjaira. Sérelmezte, hogy amennyiben az I. r. alperes nyilvántartásával nem ért egyet, úgy csak végrehajtás megszüntetése iránti perben bizonyíthatja, hogy a bank követelése vele szemben - akár részben - megszűnt. E rendelkezések tehát a bizonyítási terhet hátrányára fordítják meg, másrészt az I. r. alperest egyoldalúan jogosítják fel tartozása összegének, ekként a teljesítés szerződésszerű voltának meghatározására, és nyílik meg az I. r. alperes lehetősége a záradékoltatásra.

Az I. r. alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint a támadott rendelkezések őt csak arra jogosítják fel, ami jogszabály erejénél fogva is megilleti. Nincs szó a bizonyítási teher megfordulásáról, végül pedig az Általános Üzleti Feltételek 1.9.1. pontja értelmében az értesítésekre vonatkozó kifogásait az adós nyolc napon belül jelentheti be, amelynek elmulasztása esetén az értesítés általa elismertnek tekintendő.

A II. r. alperes a keresetre nem nyilatkozott.

A törvényszék felhívta a régi Ptk. 209. § (1) - (5) bekezdéseit, 209/A. § (1) és (2) bekezdéseit, a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének a/, b./, i/ és j/ pontjait, valamint a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvényt (a továbbiakban: DH2 törvény), és a keresetet alaptalannak ítélte meg.

Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy a támadott szerződési feltételek általános szerződési feltételek, tisztességtelenségük vizsgálható. Bár a szerződés a DH2 törvény hatálya alá tartozik, a felperesnek az elszámolásra kiterjedő, összecszerűen megjelölt keresetet nem kellett előterjesztenie, hiszen az érintett kikötések a fizetési feltételeket nem érintették.

Az elsőfokú bíróság rámutatott arra, hogy az alperes ténymegállapításai a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (rég. Hpt.) 206. § (1) és (2) bekezdései szerint a fogyasztóval legalább évente közölt nyilvántartásán alapulnak. Ha ezt az adós vitatja, úgy állítását a régi Pp. 164. § (1) bekezdésének megfelelően már neki kell bizonyítania, és a bizonyítás menetét a perben támadott rendelkezés nem befolyásolja. A bizonyítási terhet a közokirat záradékolhatóságának törvényi konstrukciója, nem pedig a szerződési feltétel változtatja meg. Ha közokiratba foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló és tartozáselismerő nyilatkozat végrehajtási záradékkal való ellátásával megindított végrehajtási eljárás folyik, úgy az adósok a régi Pp. 369. § -a szerinti tényekre hivatkozással végrehajtás megszüntetése, illetve korlátozása iránti pert indíthatnak, melynek során tényállításaik bizonyítására ők kötelesek. A támadott rendelkezés az I. r. alperesnek nem biztosít több jogosultságot, és nem ró többet a fogyasztóra annál, mint ami a régi Pp. 164. §-ának rendelkezéseiből, illetve a közjegyzői okirat végrehajtási záradékkal való ellátását, így a

végrehajtásnak a peres út igénybevétele nélküli elrendelését lehetővé tevő jogszabályi rendelkezésekből egyébként következik. A fentiekből következően a támadott szerződési feltételek a jogszabálynak megfelelnek, ezért a régi Ptk. 209. §-ának jelen ügyben alkalmazandó (5) bekezdése szerint nem lehetnek tisztességtelenek. Mivel pedig a támadott rendelkezések nem a szerződés értelmezésével kapcsolatosak, azok nem a fogyasztó felperes teljesítése szerződésszerű megítélésére, megállapítására biztosítanak kizárólagos jogosultságot, a jogszabálynak megfelelő vitarendezési módot szabályoznak, és a bizonyítási terhet a pénzintézet a fogyasztó hátrányára nem változtatja meg, ezért a támadott szerződési feltételek nem ütköznek a Korm. r. 1. § (1) bekezdésének a/, b/, i/ és j/ pontjaiba sem.

Az ítélet ellen a felperes fellebbezett; elsődlegesen annak megváltoztatását, és kereseti kérelmének megfelelő határozat hozatalát, míg másodlagosan az ítéletnek a régi Pp. 252. § (2) bekezdése, harmadlagosan a régi Pp. 252. § (3) bekezdése alapján történő hatályon kívül helyezését kérte. Abból indult ki, hogy a tényt tanúsító közjegyzői okirathoz nem fűződik a végrehajtandóság jogkövetkezménye; annak célja kifejezetten a közokirati bizonyító erő biztosítása. Ehhez az okirathoz a régi Pp. 195. § (1) bekezdéséből következően a valódiság vélelme fűződik: az ellenkező bizonyításáig teljes egészében a kiállítójától eredőnek, azaz valódinak kell tekinteni, ugyanakkor ellenbizonyításnak van helye. A Korm. r. 1. § (1) bekezdésének j/ pontja alapján pedig a fogyasztói szerződésben tisztességtelennek minősül különösen az a szerződési feltétel, amely a bizonyítási terhet a fogyasztó hátrányára változtatja meg, ami az érintett szerződési feltételekre is igaz. A közokirat végrehajtási záradékkal látható el, aminek az a következménye, hogy az ellene indított végrehajtási eljárást megszüntetni, korlátozni csak akkor tudja, ha ebben a perben bizonyítja, hogy az I. r. alperes követelése részben vagy egészben megszűnt. A szerződési feltételek mindemellett az I. r. alperest jogosítják fel tartozása összegének kiszámítására, a teljesítés szerződésszerű jellegének megállapítására. Éppen a közjegyzői ténytanúsítvány folytán kell a fogyasztónak bizonyítania, hogy nem a bank által meghatározott összegben áll fenn tartozása.

A felperes arra is utalt, az a nyilatkozata, amellyel előre elismerte, hogy a jövőben bármikor fennálló tartozása az I. r. alperes saját nyilvántartása alapján tartozásként megállapított összeggel azonos, a régi Ptk. 242. §-a alapján tartozáselismerésnek minősül, melyet a kölcsön folyósítását megelőzően, azaz akkor tett meg, amikor tartozása nem állhatott fenn. A szerződési feltételek mindemellett a felmondás jogszerűségének eredményes vitathatósága szempontjából is hátrányos helyzetbe hozzák őt. A perbeli szerződési feltételek nem csupán a régi Ptk. diszpozitív szabályaiból nem vezethetők le, hanem a jóhiszeműség és tisztességesség követelményét is sértik, hiszen tárgyalás esetén ésszerűen eljáró fogyasztó ilyen szerződési feltételt nyilvánvalóan nem fogadott volna el. A szerződési kikötések mindemellett korlátozzák a megállapodáson alapuló igényérvényesítési lehetőségeit, a szerződésben foglalt teljes tartozása az I. r. alperes felmondása esetén záradékolhatóvá válik. A bizonyítási teher a fogyasztó hátrányára változik meg, hiszen a követelés aplotalanságának, vagy a teljesítés megtörténtének valószínűsítésével szemben áll az I. r. alperes kimutatásának megfelelő összecszerűséget elismerő nyilatkozata. Nem lehet figyelmen kívül hagyni azt sem, hogy a sérelmezett kikötések a Tanácsnak a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK Irányelvében megfogalmazott fogyasztóvédelmi célok érvényesülését akadályozzák.

Az I.r. alperes az ítélet helybenhagyását kérte; annak indokaival egyetértett.

A II.r. alperes a fellebbezésre nem nyilatkozott.

A fellebbezés alaptalan.

Az ítéletábra mindenekelőtt azt rögzíti, nem látott lehetőséget az elsőfokú bíróság ítéletének a régi Pp. 252.§ (2) és (3) bekezdései alapján történő hatályon kívül helyezésére; a felperes ezt megalapozó okot elő sem adott.

Az ítéletábra vizsgálta, hogy a kölcsönszerződés 11.5. pontjának - és tartalmilag ezzel megegyezően a közjegyzői okiratba foglalt egyoldalú kötelezettséget vállaló nyilatkozat 4. pontjának - az a rendelkezése, miszerint a felperes kijelentette, a szerződések szerinti jogügyletek alapján fennálló kölcsön-, járulék- és egyéb tartozás mindenkor összegének közokirati tanúsításaként az I. r. alperesnél vezetett számlák, a bank bizonylatai, nyilvántartásai és üzleti könyvei alapján készített közjegyzői ténytanúsítványt elfogadja, valamint aláveti magát annak, hogy az e jogügyletekből fennálló tartozás mértékét, esetleges végrehajtási eljárás kezdeményezésének esetére is, a bank felkérésére a fenti módon közjegyző tanúsítsa, a régi Ptk. 242. §-a szerint tartozáselismerésnek minősül-e. A tartozáselismerés lényege, hogy az a tartozás jogcímét nem változtatja meg, azonban az elismerőnek kell bizonyítania azt, hogy tartozása nem áll fenn, bírósági úton nem érvényesíthető, vagy a szerződés érvénytelen (EBH. 2001. 461.). A fél nyilatkozatához azonban a tartozáselismerés következményei csak akkor fűződhetnek, ha a tartozás elismerése magyarázatot nem igénylő módon, kifejezetten és félreérthetetlenül történik, abból tehát kitűnik, hogy a követelés fennállását nem vonja kétségbe (EBH. 2000. 309.). Ennek az elvárásnak csupán az a tartozáselismerő nyilatkozat felel meg, amelyet már fennálló, összegszerűen meghatározott követelés kapcsán tettek meg (Kúria 1/2018. számú Gazdasági Elvi Határozata).

A közjegyzőkről szóló 1991. évi XLI. törvény (a továbbiakban: Kjt.) 111. § (1) bekezdése alapján a ténytanúsító okiratban a közjegyző a jogi jelentőségű tényeket közhitelesen tanúsítja jegyzőkönyvi vagy záradéki formában. A Kjt. 136. § (1) bekezdésének g./ pontjából következően az I. r. alperes szerződéses kikötés hiányában is kérhette közjegyzői tanúsítvány kiállítását jogszabályok szerint meghatározott módon vezetett nyilvántartását, annak adatait érintően. Az adott esetben a közjegyzői ténytanúsító okirat csupán azt tanúsítja közhitelesen, hogy az I. r. alperes nyilvántartása, könyvei a kölcsön és annak járuléka tartozást milyen összegben rögzítik.

Abban az esetben, ha az I. r. alperes a kölcsönszerződésből származó követelését a felperessel szemben peres úton érvényesíti, a régi Pp. 164. § (1) bekezdéséből fakadóan neki kell bizonyítania, a szerződés milyen tartalommal jött létre, milyen összegű kölcsönt és milyen feltételek mellett folyósított, az adós mennyit teljesített, és milyen mértékű a fennálló tartozása. Az erre vonatkozó tényállításai értelemszerűen saját nyilvántartásán alapulnak, annak vitatása esetén ugyanakkor nyilvántartásai elszámolásának elveit, módszereit és adatait be kell mutatnia, számításait le kell vezetnie. Ha az adós a pénzügyi intézmény elszámolását ezután sem fogadja el, illetve a számítás hibájára, vagy nagyobb összegű teljesítésre hivatkozik, úgy ellenbizonyítással élhet, azonban a bizonyítási terhet a kölcsönszerződés támadott rendelkezése nem befolyásolja.

Ha közokiratban foglalt egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozat alapján annak végrehajtási záradékkal való ellátásával megindított végrehajtási eljárás van folyamatban, úgy az adós a régi Pp. 369. § -a szerint végrehajtás megszüntetése, korlátozása iránti pert kezdeményezhet, ugyanakkor tényállításai bizonyítására a régi Pp. 164. § (1) bekezdése szerint ő köteles. A bizonyítási terhet és kötelezettséget meghatározó rendelkezések tehát a régi Pp. 164. § (1) bekezdéséből, a Vht. 23/C. (korábban: 21.) §-ából, valamint a Kjt. 112. §-ából erednek, a létrejött szerződés pedig az igényérvényesítés lehetőségei, a bizonyítási teher alakulása tekintetében a felperes jogi helyzetét nem érinti, azt hátrányosabbá nem teszi (Győri Ítéletábra Pf.III.20.042/2017/9/I. számú ítélete). A

fentiekből az is következik, hogy a felperes alaptalanul hivatkozott arra is, miszerint az érintett rendelkezések folytán a bizonyítási teher hátrányára változik; ezzel szemben igényérvényesítését az nem nehezíti meg.

Mindezek miatt az ítéltábla a törvényszék ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése és 254. § (3) bekezdése alapján - lényegében annak helyes indokaira visszautalással - helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a régi Pp. 78. § (1) bekezdésére utalással kötelezte az eredménytelenül fellebbező felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az I. r. alperesnek 6.350,- Ft másodfokú perköltséget; ez az összeg a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) és (5) bekezdései, valamint 4/A. § (1) bekezdése szerint meghatározott, az általános forgalmi adót is magában foglaló ügyvédi munkadíjat tartalmazza.

Győr, 2018. március 20.

Dr. Világi Erzsébet sk.
a tanács elnöke

. Szabó Péter sk.
előadó bíró

. Sarmon Hedvig sk.
bíró

A kiadmány hitelül: kiadó